

Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

Konference k 60. výročí Rady Evropy a její roli ve střední Evropě v letech 1989-2009

Jan Filip*

Ve dnech 16. až 18. dubna 2009 proběhla ve známém krkonošském středisku Szklarska Poręba (Polsko) velká mezinárodní konference na nesmírně aktuální téma „Střední a východní Evropa jako prostor demokracie, zákonnosti a lidských práv. Vliv Rady Evropy na systémové změny v letech 1989-2009.“ Jak plyne z názvu, konference byla organizována v souvislosti s 60. výročí Rady Evropy a 20. výročí změn ve střední a východní Evropě. Jejím úkolem bylo přinést zhodnocení vlivu Rady Evropy na systémové změny v tomto regionu za posledních 20 let. Konferenci uspořádala agilní soukromá Vysoká manažerská škola v Legnici (ač se jedná o soukromou školu, umístila se vloni již na 12. místě mezi vysokými školami v Polsku a na 3. místě mezi soukromými vysokými školami). Konkrétně se jednalo o akci jejího Mezinárodního centra práva a řízení. Jak vyplynulo ze sdělení generálního tajemníka Rady Evropy T. Davise, který na konferenci převzal čestný patronát, jednalo se o největší konferenci a akci k tomuto výročí v Evropě vůbec. Zúčastnilo se jí 180 účastníků z Polska a sousedních států až po Kazachstán. Ten představuje zajímavý problém, neboť část území Kazachstánu (14%) spadá do Evropy. Na rozdíl od Ruska však dosud k jeho přijetí do Rady Evropy nedošlo. Téma konference se ukázalo jako vhodně zvolené, neboť umožnilo prezentovat názory domácích i zahraničních referentů a diskutujících na aktuální otázky této klíčové organizace v oblasti rozvoje demokracie, ochrany lidských práv a právního státu. S ohledem na rostoucí pozici Evropské unie byla tato akce sledována s velkými sympatiemi, neboť díky svým aktivitám se Rada Evropy ukázala jako svého druhu „přípravka“ na přistoupení k Evropské unii a judikatura Evropského soudu pro lidská práva hraje klíčovou roli v rozvoji evropské právní kultury a vytváření evropského ústavního společenství. Obrovský zájem o účast na konferenci vedl k tomu, že jednání bylo rozděleno na plenární zasedání na téma:

- 1) RE a rozvoj systému ochrany lidských práv,
- 2) Standardy RE a rozvoj demokracie,

- 3) Problémy efektivnosti vlivu RE na přeměny ve střední a východní Evropě,
- 4) Zprávy z problémových panelů.

Dále proběhlo jednání ve čtyřech problémových panelech k tématům uvedených sub 1 až 3 a dále na téma Rady Evropy a posilování stability a bezpečnosti ve střední a východní Evropě. S ohledem na počet referátů a zpráv (téměř 50) není pochopitelně možné všechny uvádět. Konference byla zahájena vystoupením zakladatele vysoké školy v Legnici, Ing. W. Demeckého, následovala vystoupení vicemarášlka Sejmu, polského vyslance při Radě Evropy, dlouholetého člena Parlamentního shromáždění Rady Evropy, soudce Evropského soudu pro lidská práva atd. I složení oficiálních hostů ukazuje, o jak zdařilou akci se jednalo. Jen namátkou uvádím témata plenární části jako jsou evropská právní kultura (R. Tokarczyk), lidská práva a nadnárodní soudní komunikace (A. Tatham), monitorovací činnost Rady Evropy (J. Jaskiernia), nové demokracie před ESLP (L. Garlicki), vliv rozhodování ESLP na právní řád a soudní praxi členského státu (J. Filip), parlamentní diplomacie Rady Evropy (T. Iwiński), právní status politických stran a standardy Rady Evropy (M. Chmaj), evropské standardy svobody projevu (J. Sobczak), soudcovská nezávislost (M. Wyrzykowski) atd. Výrazným znakem konference byla bohatá diskuse, byť zčásti jen kuloárová, neboť obrovský zájem vystoupit k této problematice vedl k přeplnění programu. Teprve v rámci jednotlivých problémových panelů se již rozvinula živá diskuse mezi jednotlivými referenty a dalšími účastníky. Ukázalo se, že přes pesimistické názory o důsledku monopolizačních snah Evropské unie a klesajících finančních zdrojích, bude role Rady Evropy nadále významná. Diskuse vedla k položení nových otázek, jak by se měla Rada Evropy v takové situaci zachovat, zda je možné očekávat další rozšíření, jaké jsou problémy střetu různých kultur (zejména členství Turecka, Ázerbajdžánu a Ruska). Všechny referáty budou publikovány ve sborníku konference spolu s dalšími příspěvky, které organizátoři obdrželi. Vznikne tak velmi zajímavý materiál koncentrovaný na otázku, která byla předmětem každé analýzy evropské integrace.

* Prof. JUDr. Jan Filip, CSc., katedra ústavního práva a politologie PrF MU